

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดนครราชสีมา
ประจำปีงบประมาณ 2569

ความหมายของความเสี่ยง และความหมายของความเสี่ยงการทุจริต

ความเสี่ยง

หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของมหาวิทยาลัย ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบ ทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Consequence) ที่ได้รับและโอกาสที่เกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

ความเสี่ยงการทุจริต

หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- ๒) เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
- ๓) เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (1940) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้เสมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

กรอบแนวคิดและนิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยเฉพาะหลักการควบคุมการบริหาร การทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ซึ่งหมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้ง ร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การเป็น การเป็นราชการ โสสะอาดสามารถสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบได้อย่าง มีประสิทธิภาพ จัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการ ดำเนินงานของส่วน ราชการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะ กลไกของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการ ภายใต้บริบทใหม่ที่เน้นเรื่องการป้องกัน ป้องปรามที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการสกัดกั้น ยับยั้งเพื่อไม่ให้เกิด การทุจริตโดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเครื่องมือ หลักที่สำนักงาน ป.ป.ท. ใช้เพื่อขับเคลื่อนให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกันสกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต เพื่อยกระดับค่าคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต Corruption Perceptions Index CPI) โดยได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการ ความเสี่ยงการทุจริตเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่ด้านการอนุมัติ อนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ซึ่งได้ให้นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management: CRM ไว้ดังนี้

ด้านที่ ๑ ด้านการอนุมัติ อนุญาต ได้แก่ การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ

ด้านที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (Authority) คือ อำนาจที่ได้มาจากการดำรง ตำแหน่งใดตำแหน่งหน้าที่ ตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติ ในทางมิชอบ

ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการ ประเมินของ ทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และ โครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การป้องกันการทุจริต ตัวชี้วัดที่ 9

เป็นตัวชี้วัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเปิดเผยการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานให้สาธารณชนได้รับทราบ โดยมีตัวชี้วัดย่อย ประกอบด้วย ตัวชี้วัดย่อยที่ 9.1 การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต และตัวชี้วัดย่อยที่ 9.2 มาตรการส่งเสริมคุณธรรม และความโปร่งใส ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลในประเด็นข้างต้นแสดงถึงการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เกิดการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมการป้องกันการทุจริต และการให้ความสำคัญต่อผลการประเมิน ITA ที่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ร่วมกันสะท้อนผ่านการประเมิน ITA เพื่อนำไปสู่การจัดทำมาตรการส่งเสริม คุณธรรมความโปร่งใสภายในหน่วยงานอันจะเป็นการอุดช่องว่างของการทุจริต และการกำกับติดตาม การนำมาตรการป้องกันการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ขอ	ข้อมูล	องค์ประกอบด้านข้อมูล
o21	การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2569	<p>o แสดงข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงาน ภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 อย่างน้อยด้าน 1 ด้าน จาก 3 ด้าน ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ (2) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (3) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ <p>o ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ต้องมีรายละเอียดอย่างน้อย ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยง การทุจริต อย่างน้อย 1 กระบวนการหรือโครงการ (2) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (3) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (4) การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยง การทุจริต (5) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>o หน่วยงานสามารถศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนและวิธีการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ได้จากคู่มือการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยกองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้น การทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท.</p>

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ๕ ขั้นตอนตามคู่มือฯ ของสำนักงาน ป.ป.ท.

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ / ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน.....สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดนครราชสีมา

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ด้านที่ 2 ด้านการใช้อำนาจ และตำแหน่งหน้าที่

ชื่อกระบวนการ/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
1.	- ตรวจสอบความถูกต้องเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ	- เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนเอกสารการเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2.	- การวางเบิก ขบ.02 ในระบบ New GFMS Thai คือการขอเบิกเงินงบประมาณที่ไม่อ้างอิงใบสั่งซื้อ/สัญญา (ไม่มี PO)	- เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง
3.	- จ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	- เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือโอนเงินให้ตนเอง

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดขึ้นได้มากที่สุด
๔	โอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง
๓	โอกาสเกิดขึ้นได้บ้าง
๒	โอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหน่วยงาน
๓	มีหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการปฏิบัติของหน่วยงาน
๒	ปรากฏข่าวลือการทุจริตของหน่วยงาน มีการสอบถามข้อมูล
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ - ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ - ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
1.	การตรวจสอบความถูกต้องเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้องครบถ้วน เป็นไปตามเบียบของทางราชการ	- เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนเอกสารการเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	4	3	3	สูง
2.	การวางเบิก ขบ.02 ในระบบ New GFMIS Thai คือการขอเบิกเงินงบประมาณที่ไม่อ้างอิงใบสั่งซื้อ/สัญญา (ไม่มี PO)	- เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง	3	4	4	สูง
3.	การจ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	- เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้อื่นไม่มีสิทธิรับเงิน	3	5	5	สูงมาก

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ							
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.	การตรวจสอบความถูกต้องเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณ	- เจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนเอกสารการเบิกจ่ายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันหรือการเรียกรับสินบนการปฏิบัติงานที่รวดเร็วขึ้น	สูง	- จัดทำแนวทางการจัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษาในสังกัด - ประกาศเจตนารมณ์นโยบาย No Gift Policy เพื่อให้บุคลากร สถานศึกษาในสังกัดยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	- มีแนวทางการจัดทำเอกสารประกอบการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษาในสังกัด - จัดโครงการอบรมพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุ - เผยแพร่แนวทางการเบิกจ่ายในสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบ - กำกับติดตามการดำเนินงานและกำกับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด	ตค.68-กย.69	กลุ่ม อำนาจการ

ชื่อกระบวนการงาน/กิจกรรม การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ							
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
2.	การวางเบิก ขบ.02 ในระบบ New GFMS Thai คือการขอเบิกเงินงบประมาณที่ไม่อ้างอิงใบสั่งซื้อ/สัญญา (ไม่มี PO)	เจ้าหน้าที่อาจเลือกปฏิบัติในการให้บริการและการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง	สูง	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความโปร่งใส เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนออกจากส่วนรวม - การประกาศเจตนารมณ์นโยบาย No Gift Policy - จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 	- กำกับติดตามการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ในดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ	ตค.68 - กย.69	กลุ่มอำนาจการ
3.	การจ่ายเงินงบประมาณ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจมีการโอนเงินให้ผู้ไม่มีสิทธิรับเงินหรือโอนเงินให้ตนเอง	สูง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดให้มีการตรวจสอบรายงานจากระบบ KTB Corporate Online 2. อบรมบุคลากร “การปฏิบัติงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการปลูกจิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริต 3. จัดให้มีช่องทาง การรับเรื่องร้องเรียนการทุจริต 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการทำงานอย่างสม่ำเสมอ - มีคำสั่งแต่งตั้ง กำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิเข้าใช้งานในระบบ KTB Corporate Online - ตรวจสอบรายการโอนเงินอย่างละเอียด ก่อนอนุมัติโอนเงิน - ตรวจสอบรายงานสถานะเงินงบทบยอดเงินฝากธนาคารทุกสิ้นเดือน 	ตค.68 - กย.69	กลุ่มอำนาจการ

ชื่อ ผู้จัดทำ

(นางสาววนิดา นามโคตร)

ตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบภายใน